

Γκράφιτι: 10^η τέχνη ή βεβήλωση; ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Γκράφιτι με ήρωες του 1821 στους δρόμους της Αθήνας

Γκράφιτι με ηρωικές μορφές της Ελληνικής Επανάστασης, του Κολοκοτρώνη, του Καραϊσκάκη, του Νικηταρά, του Αθανάσιου Διάκου, του Ρήγα Φεραίου έχουν κάνει την εμφάνισή τους τις τελευταίες εβδομάδες σε δρόμους της Αθήνας. Με μια εικαστική παρέμβαση και ενόψει των εορτασμών για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, ο Δήμος Ελληνικού – Αργυρούπολης θέλησε να τιμήσει την εθνική επέτειο και ανέθεσε στον νεαρό καλλιτέχνη, που φέρει το ψευδώνυμο Εύρυτος να ντύσει με graffiti τους τοίχους του κολυμβητηρίου της πόλης. Ο καλλιτέχνης, σε μία μόλις εβδομάδα έφτιαξε τις προσωπογραφίες 12 ηρώων της Επανάστασης. Ο καλλιτέχνης Εύρυτος χρειάστηκε πάνω από 500 φιάλες σπρέι για να ολοκληρώσει το έργο του και περισσότερες από 80 ώρες εργασίας. Μάλιστα, το τελευταίο διάστημα έχουν αναδειχθεί στο διαδίκτυο και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι «δημιουργίες» του.

Ο γκραφίτας της Επανάστασης, που απεικόνισε ήρωες του '21 σε τοίχους της Αθήνας, μίλησε στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, αλλά όπως τόνισε επιθυμεί να διατηρεί την ανωνυμία του, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να δείξει πως το κίνητρο για εκείνον δεν είναι η αυτοπροβολή. «Είμαι αυτοδίδακτος σε ό,τι έχει να κάνει με την τέχνη. Όπως είπατε, επιθυμώ να διατηρήσω την ανωνυμία μου, καθώς από τη στιγμή που απεικονίζω τον Καραϊσκάκη, τον Κολοκοτρώνη θεωρώ ότι το άτομό μου δεν έχει καμία σημασία μπροστά τους», ανέφερε μιλώντας στην κυπριακή ιστοσελίδα.

Σε ερώτηση γιατί επέλεξε ως ψευδώνυμο το «Εύρυτος», είπε ότι είναι ένα συνηθισμένο όνομα στην αρχαία Ελλάδα και αρκετά γνωστό σε όσους αγαπούν την ιστορία. «Για μένα ο Σπαρτιάτης που πολέμησε χωρίς το φως του, συμβολίζει την αίσθηση καθήκοντος, την φιλοπατρία και την πίστη σε όρκους και νόμους», εξήγησε ο γκραφίτας. Είπε επίσης, ότι αγαπάει ιδιαίτερα τον ρομαντισμό και τον κλασικισμό στην τέχνη, ότι θαυμάζει τον Μιχαήλ Άγγελο και τον Λουί Νταβίντ και πρόσθεσε ότι η ιστορία αποτελεί πάντοτε πηγή έμπνευσης για εκείνον, και ειδικότερα φέτος που συμπληρώνονται 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση.

Πηγές: *Reader.gr*, *NEWSBOMB*

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Γκράφιτι: Τέχνη ή βανδαλισμός;

“Μα καλά, είναι αυτό τέχνη;” Αυτή είναι μια ερώτηση που μερικές φορές λέγεται και ακούγεται σε μουσεία, γκαλερί, κινηματογράφους, συναυλίες και γενικά σε οποιοδήποτε σημείο δημιουργίας. Ένα τέτοιο μέρος είναι επίσης ο δρόμος, όπου οι θεατές συχνά φαίνονται να αναρωτιούνται: “Τι είναι τελικά το γκράφιτι; Τέχνη ή βανδαλισμός;”

Αν λάβουμε υπόψη μας πως το γκράφιτι κρατάει από την προϊστορική περίοδο, δείχνει αυτή η ερώτηση να είναι τρομερά διαχρονική. Ωστόσο, ας εξετάσουμε το γκράφιτι ως το φαινόμενο μιας πολύ πιο πρόσφατης περιόδου, και στο πλαίσιο αυτό ας επικεντρωθούμε μόνο στα τελευταία περίπου πενήντα χρόνια. Ως απόκριση στον μοντερνισμό και τον κοινωνικό διαχωρισμό, το γκράφιτι έγινε το μέσο επικοινωνίας και ταυτότητας των νέων στη Νέα Υόρκη τη δεκαετία του 1970.

Για να κατανοήσουμε το γκράφιτι, θα πρέπει να το παρατηρήσουμε ως μια μορφή αστικής τέχνης που συνήθως περιλαμβάνει την τοποθέτηση εικόνων, έκφρασης / άποψης, αλλά και τη δημιουργία πιο πολύπλοκων έργων ζωγραφικής σε δημόσιους χώρους. Από τις πρώτες μέρες της εμφάνισής του «επικηρύχτηκε», με τους καλλιτέχνες του να διατρέχουν μεγάλους κινδύνους κατά την διάρκεια της τέλεσης των έργων τους. Όμως, ο ενθουσιασμός της παρανομίας και ο φόβος της σύλληψης έκανε πολλούς καλλιτέχνες του γκράφιτι να θεωρούν πως η παρανομία είναι ο πυρήνας της κουλτούρας του γκράφιτι κι από την άλλη να αυξάνουν μέρα με τη μέρα την παραγωγή τους, κάνοντας τους καλλιτέχνες πιο ανταγωνιστικούς μεταξύ τους.

Ας το πούμε έτσι – κάποιος ζωγράφισε το σπίτι σας. Φυσικά και δεν θα πρέπει να είστε πολύ χαρούμενοι γι' αυτό. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να το κάνει χωρίς την άδειά σας και έχετε φυσικά όλο το δικαίωμα αυτή του την κίνηση να την αποκαλέσετε βανδαλισμό. Θα αισθανόσασταν όμως με τον ίδιο τρόπο αν βλέπατε ένα εντυπωσιακό, με πολλά χρώματα γκράφιτι πάνω σε έναν κατά γενική ομολογία παλιό και ετοιμόρροπο τοίχο της πόλης; Οι δημοτικές αρχές πάντως δεν θα νοιαζόντουσαν για το ποιος έκανε το σχέδιο αυτό εσείς ή ο Πικάσο. Αν αυτό είναι ζωγραφισμένο σε ένα ιδιόκτητο ακίνητο χωρίς την απαιτούμενη άδεια τότε σίγουρα είναι πράξη βανδάλων. Αυτό λοιπόν σημαίνει ότι το γκράφιτι είναι τέχνη αρκεί να γίνεται νόμιμα;

Οτιδήποτε δημιουργηθεί σε καμβά και τοποθετηθεί σε έναν τοίχο ενός «ελεγχόμενου χώρου» γίνεται αυτομάτως μια αξιολάτρευτη μορφή τέχνης. Η τέχνη του δρόμου, γενικά, είναι μια πολυτική υπόθεση, όπου οι αντιφάσεις δημιουργούν και εξαρτώνται από τον εαυτό τους, γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και «street art» επειδή η δημόσια ύπαρξή της εξακολουθεί να είναι κρίσιμη για το πνεύμα της.

Αν το μόνο πρόβλημα του γκράφιτι είναι ο τόπος, γιατί να μην σκεφτόμαστε μια καθολική λύση του προβλήματος; Τι θα συνέβαινε αν ο σκοπός να γίνει η φωνή των νέων και η ζωντανή διακόσμηση της γκρίζας αστικής αρχιτεκτονικής είναι αυτό που έχει πραγματικά σημασία; Σήμερα, υπάρχουν πολλά αστικά φεστιβάλ τέχνης σε όλο τον κόσμο, που δημιουργήθηκαν για να προωθήσουν την τέχνη του δρόμου και να ενθαρρύνουν τους νέους να συνεχίσουν να ονειρεύονται.

Πηγή: Αντώνιος Βαρβατσούλιας, *Sparmatseto*, 8 Απριλίου 2019

Φωτογραφίες από Μαρία Γεωργοπούλου. Λιμάνι Κυλλήνης, νομός Ηλείας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Σιγά μην κλάψω

Έγινε ο κόσμος μια μεγάλη φυλακή
κι εγώ ψάχνω έναν τρόπο τα δεσμά να σπάσω
έχω ένα μέρος που με περιμένει εκεί
σε μια πολύ ψηλή κορφή πρέπει να φτάσω
γι' αυτό απλώνω ξανά πολύ ψηλά τα δυο μου χέρια
για να κλέψω λίγο φως από τα λαμπερά αστέρια
δεν αντέχω εδώ κάτω και κοντεύει να με πνίξει
των ανθρώπων η μιζέρια τόσο όσο κι η θλίψη
δεν αντέχω άλλο κι όλοι αυτοί δε μου ταιριάξαν
πήρα τ' άλλο μονοπάτι κι όχι αυτό που μου χαράξαν
ήταν δύσβατο σκληρό και με παγίδες πολλές
αγάπες σκάρτες και φίλοι φαρμακερές οχιές
είχε τέρατα με παράξενες στολές
που παραμονεύαν πάντοτε κρυφά μέσ' στις σκιές
μην κοντοσταθείς αν πρόκειται ν' ακολουθήσεις
τα δόντια σφίξε γερά και μη δακρύσεις
εγώ το πήγα και το έφτασα στο τέρμα
κι όπως γράφουν στα βιβλία οι παλιοί σοφοί
όταν θα φτάσει ο ήλιος στο τελευταίο γέρμα
θα βάλουνε φωτιά από ψηλά οι αετοί

Για όσους με πρόδωσαν με πίσω μαχαιριές
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μην κλάψω

και για αυτές τις αγάπες τις παλιές
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μην κλάψω
κι όσοι μ' απείλησαν με πύρινα δεσμά
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μη φοβηθώ
να' ρθούνε να με βρουν στην κορυφή ψηλά
τους περιμένω και, σιγά μη φοβηθώ

Μου είπαν να μην κάνω όνειρα τρελά
να μην τολμήσω να κοιτάξω τα αστέρια
μα εγώ ποτέ μου δεν τους πήρα σοβαρά
πήρα τον κόσμο ολόκληρο στα δυο μου χέρια
θέλουνε τώρα να μου φτιάξουν μια φωλιά
που εκεί πάνω της το φόβο την ασχήμια
κι ένα κλάμα γοερό και μια αλυσίδα βαριά
κουβαλάει την κατάρρα των θεών και τη βλασφήμια
δε θα δακρύσω μα ούτε και δε θα φοβηθώ
δε θα αφήσω να μου κλέψουν τα όνειρα μου
ελεύθερα ψηλά πολύ ψηλά πετώ
κι όλοι ζηλεύουν τα περήφανα κι αδέσμευτα φτερά μου
και περιμένω κι άλλα αδέρφια για να' ρθούν
σ' αυτήν την κορυφή που όλους περιμένει
αρκεί να μη δακρύσουν και να μη φοβηθούν
σ' αυτήν την έξυπνη απάτη την καλοστημένη
Για όσους με πρόδωσαν με πίσω μαχαιριές
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μην κλάψω
και για αυτές τις αγάπες τις παλιές
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μην κλάψω
κι όσοι μ' απείλησαν με πύρινα δεσμά
θέλω να ξέρουν ότι, σιγά μη φοβηθώ
να' ρθούνε να με βρουν στην κορυφή ψηλά
τους περιμένω και, σιγά μη φοβηθώ

Στίχοι: Γιάννης Αγγελάκας

Θέμα Α

Ν' αποδώσετε περιληπτικά σε 70 περίπου λέξεις τις πληροφορίες που προσλαμβάνετε από το **Κείμενο 1** σχετικά με τις απόψεις και το έργο του γκραφίτα Ευρύτου;

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Να χαρακτηρίσετε τον γκραφίτα Ευρύτο σε 80 περίπου λέξεις.

Μονάδες 10

B2. α. Να μετατραπεί το απόσπασμα της 3^{ης} παραγράφου του **Κειμένου 2** «Για να κατανοήσουμε το γκράφιτι, θα πρέπει να το παρατηρήσουμε ως μια μορφή αστικής τέχνης που συνήθως περιλαμβάνει την τοποθέτηση εικόνων, έκφρασης / άποψης, αλλά και τη δημιουργία πιο πολύπλοκων έργων ζωγραφικής σε δημόσιους χώρους» στην αντίθετή του σύνταξη (Ενεργητική / Παθητική) δηλώνοντας μετά τις απαραίτητες αλλαγές που έγιναν στα ρηματικά πρόσωπα τί αλλάζει ως προς το ύφος του κειμένου; Ποια από τις δύο συντάξεις ταιριάζει στο ύφος του κειμένου;

β. Στο χωρίο του **Κειμένου 2** (5^η παράγραφος) «*Η τέχνη του δρόμου, γενικά, είναι μια πολωτική υπόθεση, όπου οι αντιφάσεις δημιουργούν και εξαρτώνται από τον εαυτό τους, γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και «street art»* υπάρχουν δυο δευτερεύουσες προτάσεις:

- i. «όπου οι αντιφάσεις δημιουργούν κι εξαρτώνται από τον εαυτό τους»
- ii. «γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και street art»

Ποιον συντακτικό και νοηματικό ρόλο έχουν; Ν' απαντήσετε με βάση τη λέξη εισαγωγής τους και το περιεχόμενο που δηλώνουν.

Μονάδες 15

B3. Να συγκρίνετε τα **Κείμενα 1 και 2** ως προς το θέμα τους και ως προς τον τρόπο πραγμάτευσής του απ' τους γράφοντες. Ποιο από τα δυο θεωρείτε πιο άμεσο κι επικοινωνιακά αποτελεσματικότερο για το αναγνωστικό κοινό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Εναλλακτική άσκηση για το πολυτροπικό **Κείμενο 2**

Η πρόθεση του γκραφίτα επαληθεύει ή διαψεύδει την τελευταία παράγραφο του **Κειμένου 2** «Αν το μόνο πρόβλημα...να συνεχίσουν να ονειρεύονται...»

Μονάδες 15

Θέμα Γ

Με βάση την επιλογή των ρημάτων (εγκλίσεις-πρόσωπα) και των εικόνων που παρουσιάζονται στο τραγούδι [ένα στοιχείο για κάθε περίπτωση, σύνολο τρεις (3) δείκτες] να παρουσιάσετε τη συναισθηματική κατάσταση του τραγουδοποιού. Θεωρείτε τους στίχους του επίκαιρους; Να απαντηθεί σε 200 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα δυο μη λογοτεχνικά κείμενα αλλά και με βάση τις σκέψεις και τις εμπειρίες σου να αξιολογήσεις την επίδραση των γκράφιτι στη διαμόρφωση της ατομικής και κοινωνικής κουλτούρας των θεατών τους σε άρθρο στη σχολική εφημερίδα σε περίπου 400 λέξεις.

Μονάδες 30

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΚΙΝΩΣ